

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 351.741:342.7

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2020.15.07>

ДІЛЬНИЧНІ ОФІЦЕРИ ПОЛІЦІЇ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКІ ГРОМАДИ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Бондар Валерія Валеріївна,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри адміністративного
права та адміністративного процесу
(Херсонський факультет Одеського
державного університету внутрішніх
справ, м. Херсон, Україна)

Сучасне вітчизняне суспільство корінним чином відрізняється від попередніх епох, оскільки основною цінністю визнає саме Людину, її життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканність та інші права, свободи й законні інтереси невіддільних фізичних і юридичних осіб. З метою забезпечення зазначених чеснот об'єктивно функціонує публічний апарат, вершиною якого з погляду ефективності діяльності є правоохоронні органи, які мають здійснювати захист громадян від найбільш значних видів небезпеки. Складником цього апарату є дільничні офіцери поліції, а нині до них хочуть додати ще й поліцейських громади.

Цей факт є важливим кроком у будівництві правової держави, адже правоохоронна діяльність країни є провідною гарантією забезпечення принципу верховенства права і здійснюється через систему правоохоронних органів, на які безпосередньо покладено функції забезпечення прав і свобод людини та громадянина від найбільш небезпечних видів небезпеки, охорони громадського порядку; попередження, виявлення, розкриття та припинення правопорушень; надання адміністративних послуг.

Серед проблем, які вирішує народ України, однією з найгостріших є проблема здійснення прав людини та громадянина, а дільничні офіцери поліції та поліцейські громади здійснюють захист цих прав безпосередньо на місцях. Разом з органами державної влади та органами місцевого самоврядування дільничні офіцери поліції та поліцейські громади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Європейська інтеграція України зобов'язує нашу державу забезпечити ефективне функціонування інститутів, які гарантуватимуть верховенство права, додержання прав і свобод людини та громадянина, їх ефективний захист.

Ключові слова: дільничний офіцер поліції, поліцейські громади, інтеграція, національна поліція, законодавчі новації.

**DISTRICT POLICE OFFICERS AND POLICE COMMUNITIES:
REALITIES OF TODAY**

Bondar Valeriia Valeriivna,
Candidate of Juridical Sciences,
Associate Professor,
Head of the Department of Administrative
Law and Administrative Procedure
(Kherson Faculty of Odesa State
University of Internal Affairs,
Kherson, Ukraine)

Modern domestic society is radically different from previous epochs, because the basic value is recognized by Man, his life, health, honor, dignity, inviolability and other rights, freedoms and legitimate interests of non-governmental individuals and legal entities. In order to ensure these virtues, the public apparatus objectively functions, the top of which, in terms of efficiency, are law enforcement agencies that must protect citizens from the most important types of danger.

Part of this apparatus are district police officers, and now they want to add another component to them, "police communities". This fact is an important step in building the rule of law prevention, detection, disclosure and termination of offenses; provision of administrative services. Among the problems addressed by the people of Ukraine, one of the most pressing is the issue of human and civil rights, and district police officers and police communities protect these rights directly on the ground. Together with state authorities and local self-government bodies, district police officers and police communities are obliged to act only on the basis, within the powers and in the manner prescribed by the Constitution and laws of Ukraine.

Ukraine's European integration obliges our state to ensure the effective functioning of institutions that will guarantee the rule of law, respect for human and civil rights and freedoms and their effective protection. For example, the precinct officer was not always in the territorial communities. The police community also has solidarity funding. That is, the community partially covers the costs associated with its work. Accordingly, this officer is accountable to this community, but reports to the top management of the National Police. The police commission is responsible for the competitive selection of applicants.

Key words: district police officer, community policeman, integration, national police, legislative innovations.

Інтеграція до європейських інституцій відкриває Україні шлях до більш широкої участі в структурах міжнародної безпеки, забезпечує можливість спільних дій України та ЄС щодо боротьби зі злочинністю. У цьому контексті ефективна та цілеспрямована діяльність дільничних офіцерів поліції та впровадження такого інституту як поліцейські громади стає важливим чинником стабільності й безпеки.

Багато вітчизняних вчених досліджують це питання: В. Авер'янов, І. Арістова, О. Бандурка, В. Басс, В. Бевзенко, О. Безпалова, Ю. Битяк, Л. Біла-Тіунова, В. Білоус, І. Бородін, В. Галуцько, В. Гаращук, Ю. Гаруст, І. Голосніченко, С. Гончарук, І. Гриценко, Т. Гуржій, С. Гусаров, В. Гуславський, В. Демченко, О. Джафарова, Є. Додін, М. Дорогих, А. Єлістратов, В. Заросило, А. Іванищук, Р. Калюжний, В. Ковальська, А. Комзюк, С. Ківалов, В. Коваленко. Однак через постійні зміни в суспільному житті та недосконалої законодавства це питання залишається актуальним.

Основним відомчим нормативним актом, який регламентує діяльність дільничного офіцера поліції в умовах сьогодення, є наказ МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про

затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: наказ МВС України». Крім того, дільничні офіцери поліції здійснюють свою діяльність відповідно до Конституції України [2], Законів України «Про Національну поліцію» [3] та низки інших нормативно-правових актів України.

Завданнями дільничного офіцера поліції під час виконання функціональних обов'язків є діяльність, яка ґрунтується на принципі взаємодії з населенням на засадах партнерства і має на меті співпрацю з громадянами, громадськими організаціями, установами, підприємствами різних форм власності; взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування, населенням й утвореними відповідно до чинного законодавства громадськими формуваннями з охорони громадського порядку; виконання завдань, спрямованих на дотримання прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; вжиття заходів для взяття на облік осіб, щодо яких здійснюється превентивна робота, підтримання в актуальному стані інформаційних підсистем ЄІС МВС; співпраця з групами реагування патрульної поліції щодо застосування превентивних заходів стосовно осіб, які схильні до вчинення правопорушень та/або перебувають на превентивних обліках поліції; інформування чергової частини органу (підрозділу) поліції у разі отримання від населення відомостей про осіб, які мають наміри вчинити кримінальні правопорушення або їх учинили, розшукуваних злочинців, осіб, які зникли безвісти.

Дільничний офіцер поліції є громадянином України, який перебуває на відповідній штатній посаді органу поліції та має спеціальне звання. Діяльність працівників служби дільничних офіцерів поліції спрямована на вирішення таких завдань:

1. Проведення загальної та індивідуальної профілактичної роботи серед жителів адміністративної дільниці, підтримання публічної безпеки та порядку на території, що обслуговується.

2. Робота з населенням та громадськими формуваннями на адміністративній дільниці щодо підтримання публічної безпеки та порядку, профілактика правопорушень та боротьба зі злочинністю.

3. Участь разом з іншими службами та підрозділами територіальних органів поліції у виявленні, попередженні, припиненні адміністративних правопорушень і злочинів, а також у розкритті злочинів, вчинених на території адміністративної дільниці.

Радник міністра внутрішніх справ Володимир Мартиненко, коли звітував перед суспільством щодо поліцейських громади, зазначав, що «поліцейські офіцери громади мають у подальшому замінити дільничних інспекторів в Україні». Також поліцейський офіцер громади має перебувати у громаді 98% часу, тобто там жити, постійно працювати, спілкуючись із громадою, займатися превенцією правопорушень у цій громаді і розслідувати дрібні злочини, які не потребують залучення слідчо-оперативних підрозділів.

Обов'язки поліцейського громади подібні до дільничних інспекторів, але відмінність між ними все ж є. Наприклад, дільничний не завжди був на території громади. Також у поліцейського громади відбувається солідарне фінансування, тобто громада частково покриває витрати, пов'язані з його роботою. Такий офіцер підзвітний цій громаді, але підпорядковується вищому керівництву Національної поліції, хоча контроль за його діяльністю є з боку керівництва громади та її жителів. За результатами цього контролю й оцінюється його діяльність.

Проект «Поліцейський громади» запущено у травні 2019 року в Дніпропетровській області, а закінчити його планують його до кінця 2020 року [4]. Завдання національного проекту «Поліцейський офіцер громади» – зробити такого правоохоронця функціонально й процесуально самостійним. Він має стати першим, до кого звертаються люди, які зіткнулися зі злочинцем чи несправедливістю, першим, хто запобі-

гатиме кримінальним діянням і правопорушенням на підзвітній території. Причому територія ця буде обмежена лише однією ділянкою, де правоохоронець і сам мешкатиме, а не відвідуватиме її, як більшість дільничних, «наїздами». Словом, такий офіцер має стати невід'ємною частиною самої громади.

Поліцейський офіцер громади матиме службовий автомобіль, який обіцяють забезпечити спільними зусиллями Нацполіції і місцевої влади, «зацікавлених» громад (у тому числі і з допомогою держави за рахунок інфраструктурної субвенції). Також у його розпорядженні будуть облаштоване необхідною офісною технікою приміщення і планшет для дистанційного отримання завдань (причому не щодня, як нині, а відразу на два тижні) та ведення документації. В електронний вигляд перейде весь документообіг. При цьому поліцейський офіцер громади має орієнтуватися на потреби місцевого населення, постійно контактувати із мешканцями, щоденно забезпечувати порядок на підзвітній території, а в разі необхідності при виникненні небезпечних ситуацій на допомогу офіцерові приходять групи реагування патрульної поліції.

За конкурсний відбір претендентів відповідає поліцейська комісія. За законом такі комісії створюють на обласному рівні за участі представників громадськості, яких обирає облрада. Тобто вплив громади на ухвалення рішення щодо того, хто працюватиме офіцером на її території, мінімальний. Натомість було б правильно, якби представники громад могли самі вирішувати, хто їм найбільше підходить, а поліція відповідала б за їх навчання. Якщо кандидат не має проблем зі здоров'ям, за відсутності у нього судимості, а також у випадку позитивного результату антикорупційної перевірки, його призначатимуть на посаду. У разі потреби громада мала б право відкликати «свого» офіцера, але поки що така можливість не передбачена [4].

Можна зробити висновок, що створення такого інституту як «поліцейський офіцер громади» є позитивним явищем, яке забезпечить якіснішу взаємодію з населенням. Проте основним його недоліком є відсутність чіткого нормативного забезпечення діяльності поліцейських офіцерів громади. Звичайно ж вони можуть користуватися на загальних засадах нормами закону України «Про Національну поліцію» та іншими нормативно-правовими актами, але, на мою думку та думку багатьох науковців України, законодавче закріплення є украй необхідним.

Список використаних джерел:

1. Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: наказ МВС України» // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text> (зі змінами і доповненнями станом на 28.07.2017).
2. Конституція України // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (зі змінами і доповненнями станом на 01.01.2020).
3. Закон України «Про Національну поліцію» // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (зі змінами і доповненнями станом на 03.07.2020).
4. В Україні запустили проєкт «Поліцейський офіцер громади» // Урядовий портал // <https://www.kmu.gov.ua/news/v-ukrayini-zapustili-proekt-policejskij-oficer-gromadi>.
5. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-В. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
6. Захаров Є. Реформування органів внутрішніх справ і права людини. URI: <http://khp.org/index.php?id=1488907079>.